

Hodnotenie politiky mládeže v samosprávnych krajocho a zisťovanie postojov kandidátov na predsedov VÚC pred voľbami 2026

Výskumná správa

September 2026

Úvod

Rada mládeže Slovenska ako strešná organizácia zastupujúca záujmy mladých ľudí z celého Slovenska dlhodobo vstupuje do tvorby politík, ktoré sa ich týkajú. Na úrovni samosprávnych krajov nám však chýbali systematické informácie o tom, s akými výzvami sa kraje v oblasti mládeže stretávajú a ako sa im darí naplňovať úlohy vyplývajúce zo zákona č. 282/2008 Z. z. Preto sme pred koncom volebného obdobia 2022 – 2026 pripravili zber dát naprieč úradmi všetkých 8 VÚC a zároveň zisťovali, aké priority a záväzky prinášajú kandidáti na predsedov krajov pre nasledujúce obdobie.

Cieľ dotazníka pre úrady VÚC: Cieľom dotazníkového prieskumu bolo zhodnotiť stav politiky mládeže na úrovni samosprávnych krajov vo volebnom období 2022 – 2026 a spôsob, akým kraje naplňovali svoje úlohy v oblasti podpory práce s mládežou v kontexte zákona č. 282/2008 Z. z., a to prostredníctvom zberu porovnateľných údajov najmä o personálnom a koncepčnom zabezpečení agendy mládeže, zapájania mladých ľudí do rozhodovania, podpore znevýhodnených skupín a finančnej a nefinančnej podpore práce s mládežou.

Cieľ dotazníka pre kandidátov na predsedov VÚC: Získať porovnateľné údaje o prioritách, víziách a plánovaných opatreniach kandidátov na predsedov samosprávnych krajov v oblasti politiky mládeže pre volebné obdobie 2026 – 2030 a sprístupniť ich verejnosti ako podklad pre informovanejšie a transparentnejšie volebné rozhodovanie.

Metodika

Zber prebiehal prostredníctvom **dvoch** samostatných **dotazníkov**:

(1.) Hodnotenie politiky samosprávnych krajov v oblasti mládeže za volebné obdobie 2022 - 2026

Zber dát

Typ výskumu: Cielový expertný dotazníkový zber dát

Metóda: CAWI - Google Forms

Zber dát: od 03.08.2026 do 25.08.2026

Cieľová skupina: Odborný pracovník/pracovníčka úradu samosprávneho kraja
v oblasti mládeže

Veľkosť vzorky: 8 (=1 odborný pracovník pre každý samosprávny kraj)

Spôsob kontaktovania

Respondenti boli kontaktovaní e-mailom prostredníctvom oficiálnych kontaktných údajov zverejnených na webových sídlach samosprávnych krajov. Dotazník bol za každý kraj zaslaný na dva kontakty: vedúcemu/vedúcej útvaru zodpovedného za agendu mládeže (príp. mládeže, školstva či športu podľa organizačnej štruktúry kraja) a kancelárii predsedu samosprávneho kraja, s požiadavkou na koordináciu a zaslanie jednej spoločnej odpovede za kraj. Kraje, ktoré dotazník v stanovenom termíne nevyplnili, boli následne telefonicky kontaktované a bola im poskytnutá asistencia pri jeho vyplnení.

Spôsob spracovania dát

Vzhľadom na povahu a rozsah výskumnej vzorky (N=8) boli získané dáta spracované deskriptívne, metódou exploratívnej a komparatívnej analýzy. Odpovede jednotlivých krajov sa tak spracovali jednotnou metódou: agregovaním, kategorizáciou podľa sledovaných indikátorov a následnou vizualizáciou formou prehľadných porovnávacích tabúl a grafov. Pri otvorených otázkach bola použitá obsahová analýza na identifikáciu príkladov dobrej praxe a hlavných výziev pre VÚC.

Limity dát a interpretácie výsledkov

Nazbierané dáta pochádzajú z jednorazových reportov odborných zamestnancov úradov samosprávnych krajov v oblasti mládeže, nie z komplexných štatistických databáz. Slúžia preto orientačne ako predbežné zmapovanie terénu. Interpretácie rešpektujú tieto limity a možnosť nepresností v získaných odpovediach. Závbery analýz platia výlučne v kontexte svojho vzniku, nenárokujú si na definitívnu všeobecnú platnosť a líšia sa naprieč krajinami, pričom sa snažia identifikovať potenciálne trendy, ktoré zostávajú otvorené pre ďalšie overovanie a revíziu.

(2.) Postoje a záväzky kandidátov na predsedov samosprávnych krajov voči mladým ľuďom k volebnému obdobiu 2026 - 2030

Zber dát

Typ výskumu:	Komparatívny prieskum volebných postojov a priorít
Metóda:	CAWI - Google Forms
Zber dát:	od 31.08.2026 do 16.09.2026
Cieľová skupina:	Kandidáti/kandidátky na predsedov samosprávnych krajov
Veľkosť vzorky:	56

Spôsob kontaktovania

Po uplynutí zákonnej lehoty na podávanie kandidatúr a zverejnení oficiálnych zoznamov kandidátov na predsedov samosprávnych krajov na webových sídlach jednotlivých VÚC boli ku kandidátom dohľadávané verejne dostupné kontaktné údaje. K 16. 9. 2026 bolo evidovaných 56 oficiálnych kandidátov na predsedov samosprávnych krajov.

Na základe hodnotového rámca Rady mládeže Slovenska neboli do výsledného výstupu zaradené odpovede kandidátov kandidujúcich za Hnutie Republika a Komunistickú stranu Slovenska. Pri tomto rozhodnutí RmS zohľadnila skutočnosť, že medzi čelných predstaviteľov Hnutia Republika patrí osoba právoplatne odsúdená za trestný čin hanobenia národa, rasy a presvedčenia, ako aj ideové a historické nadväzovanie KSS na komunistické hnutie a režim, ktorý je v právnom poriadku Slovenskej republiky spojený s potláčaním základných práv a slobôd. Poskytnutie priestoru týmto politickým subjektom vo výstupe RmS preto nebolo vyhodnotené ako

zlučiteľné s hodnotami a princípmi, na ktorých organizácia stojí. V prípade 5 kandidátov za stranu Slovesit bola strana oslovená so žiadosťou o sprostredkovanie kontaktu alebo doručenie dotazníka, spolupráca bola však zo strany politického subjektu odmietnutá. Štyroch ďalších kandidátov sa nepodarilo kontaktovať, keďže nebol dohľadovaný verejne dostupný e-mailový kontakt a ich profily na sociálnych sieťach neumožňovali zaslanie správy.

Kandidáti boli kontaktovaní e-mailom alebo prostredníctvom verejne dostupných profilov na sociálnych sieťach Facebook, Instagram a LinkedIn. Ak nebol dostupný priamy kontakt, bola oslovená politická strana alebo subjekt, za ktorý kandidát kandidoval, so žiadosťou o sprostredkovanie kontaktu alebo preposlanie dotazníka. Súčasťou oslovenia bola informácia o ciele zberu dát a žiadosť o vyplnenie dotazníka. Pri osloveniach prostredníctvom sociálnych sietí nebolo možné spoľahlivo overiť, či sa správa kandidátovi zobrazila alebo či sa napríklad zaradila medzi žiadosti o kontakt. Z tohto dôvodu nie je možné určiť počet kandidátov, ktorí sa s oslovením preukázateľne oboznámili. Termín na zaslanie odpovedí bol po predĺžení stanovený na 16. 9. 2026 do 12.00 hod. Do stanoveného termínu bolo získaných celkovo 12 odpovedí, pričom pri jednej z nich nebolo možné potvrdiť, že predstavuje stanovisko konkrétneho kandidáta.

Spôsob spracovania dát

Vzhľadom na nízky počet získaných odpovedí a nerovnomerné zastúpenie kandidátov z jednotlivých samosprávnych krajov neboli získané odpovede analyticky porovnávané ani agregované, keďže získaný súbor odpovedí neumožňoval odvodzovanie zmysluplných záverov, ktoré by dokázali popísať a porovnať postoje kandidátov alebo ich zovšeobecniť aspoň v rovine základných trendov. Výsledný súbor bol ovplyvnený nielen dobrovoľnosťou zapojenia sa do dotazníka, ale aj dostupnosťou kontaktných údajov či nemožnosťou overiť, či sa jednotlivé elektronické oslovenia dostali do pozornosti adresátov. Spracovanie sa tak obmedzilo na základný opis priebehu zberu a zverejnenie jednotlivých odpovedí bez ich obsahovej agregácie alebo hodnotenia zo strany Rady mládeže Slovenska.

Pri jednej získanej odpovedi nebolo možné jednoznačne určiť, či predstavuje stanovisko kandidáta. Dotazník vyplnila odborná pracovníčka samosprávneho kraja vo vlastnom mene bez explicitného uvedenia, že odpovedá v zastúpení konkrétneho kandidáta. Táto odpoveď preto nebola zaradená medzi odpovede kandidátov a nie je interpretovaná ako stanovisko žiadneho z nich.

Sprístupnenie získaných odpovedí

Keďže cieľom zberu bolo sprístupniť verejnosti postoje kandidátov k témam mladých ľudí, doručené a overiteľné odpovede sú zverejnené v ich pôvodnej podobe bez akéhokoľvek analytického spracovania spolu na webe Rady mládeže Slovenska. Návštevníci si tak môžu priamo pozrieť odpovede tých kandidátov, ktorí sa do zberu zapojili. Zverejnené odpovede nie sú reprezentatívne, ani nepredstavujú zoradenie, hodnotenie, ani odporúčanie zo strany Rady mládeže Slovenska.

Samotný priebeh zberu zároveň poukázal na praktické prekážky pri dohľadávaní verejne dostupných kontaktných údajov časti kandidátov na verejnú funkciu. V niektorých prípadoch nebol dostupný priamy e-mailový kontakt, sociálne siete neumožňovali zaslanie správy alebo nebolo možné overiť jej zobrazenie adresátom, a kontakt bolo potrebné sprostredkovať cez politický subjekt, ktorý v niektorých prípadoch na žiadosť nereagoval alebo kontakt nesprostredkoval.

Tieto skúsenosti nemožno samy osebe interpretovať ako hodnotenie celkovej dostupnosti jednotlivých kandidátov pre verejnosť. Z pohľadu Rady mládeže Slovenska však ukázali, že pri časti kandidátov nebol verejne dostupný jednoduchý a priamy spôsob kontaktovania. Takáto bariéra môže byť relevantná aj pre mladých ľudí, ktorí chcú kandidátovi adresovať otázku, podnet alebo tému týkajúcu sa ich regiónu.

Výsledky

Nasledujúce kapitoly poskytujú stručný prehľad a súhrn zistení na základe odpovedí odborných pracovníkov a pracovníčok za všetkých 8 úradov samosprávnych krajov poskytnutých v rámci dotazníka zameraného na politiku samosprávnych krajov v oblasti mládeže za volebné obdobie 2022 - 2026, pričom **záväzkom kandidátov** na predsedov samosprávnych krajov voči mladým ľuďom k volebnému obdobiu 2026 - 2030 sa z vyššie vymenovaných dôvodov text ďalej nevenuje.

1. Koordinátor práce s mládežou a Koncepcia rozvoja práce s mládežou

Má samosprávny kraj ustanoveného koordinátora práce s mládežou?

Na základe získaných odpovedí koordinátora práce s mládežou na plný úväzok má Trenčiansky, Nitriansky a Žilinský samosprávny kraj. Prešovský kraj ho má na čiastočný úväzok, pričom až polovica (4 z 8) krajov nemá koordinátora ani na čiastočný

úväzok, iba zamestnanca, ktorý sa s agendou mládeže zaoberá popri iných úlohách.

Má samosprávny kraj schválenú platnú Koncepciu rozvoja práce s mládežou

Pri koncepcii sa ukázalo, že 6 z 8 krajov má aktuálnu a platnú Koncepciu rozvoja práce s mládežou, pričom poskytnú aj dokument ako dôkaz k nahliadnutiu. Koncepciu podľa vlastného

priznania nemá Nitriansky kraj a pri kontrole dokumentov sa ukázalo, že dokument poskytnutý Košickým samosprávnym krajom nezodpovedá požadovanej koncepcii, keďže sa týka iba stredných škôl, nepokrývajúc tak mládež nachádzajúcu sa na vysokých školách, na pracovnom trhu a izolovanú mládež mimo vzdelávacieho systému a pracovného trhu (v zraniteľnej situácii NEET). Pripomenúť treba, že existencia platnej koncepcie neznamená nevyhnutne aj jej dostatočnú aplikáciu pri usmerňovaní politiky v praxi. O tejto skutočnosti údaj k dispozícii však dostupný nie je.

Pre celkové pochopenie treba doplniť kontext, že Zákon č. 282/2008 Z. z. ukladá samosprávnym krajom ustanoviť koordinátora práce s mládežou, vypracúvať, aktualizovať a uskutočňovať koncepciu rozvoja práce s mládežou a vyhodnocovať jej plnenie. Kraj, ktorý koordinátora alebo koncepciu nemá, teda túto zákonom ustanovenú minimálnu pôsobnosť nenapĺňa.

Zhrnutie

Zaujímavosťou je, že medzi existenciou koordinátora práce s mládežou a ostatnými výsledkami by nebolo na mieste predpokladať jednoduchú väzbu. Ako príklad, Nitriansky samosprávny kraj má koordinátora na plný úväzok, ale zatiaľ nemá koncepciu ani krajský mládežnícky parlament. Trenčiansky samosprávny kraj taktiež má koordinátora na plný úväzok a reportoval prítomnosť všetkých foriem financovania, avšak nevedel posúdiť ich súhrnný finančný objem. Podobné sa dá povedať o platnej koncepcii rozvoja práce s mládežou. Ilustruje to Prešovský kraj, ktorý napriek existencii platnej koncepcie nedokázal posúdiť celkovú výšku rozpočtu vyčleneného na prácu s mládežou, získané údaje systematicky nevyhodnocuje a sám pomenúva potrebu vytvoriť každoročnú dotačnú schému priamo naviazanú na ciele a opatrenia stratégie.

Tieto zistenia napovedajú, že existencia koordinátora alebo koncepcie sami o sebe nie sú dostatočnými ukazovateľmi a o reálnej kapacite systému by mohla lepšie vypovedať vhodná kombinácia pracovného rozsahu a obsahu koordinátora a strategického rámca, finančných nástrojov a dát, o ktoré sa môže oprieť.

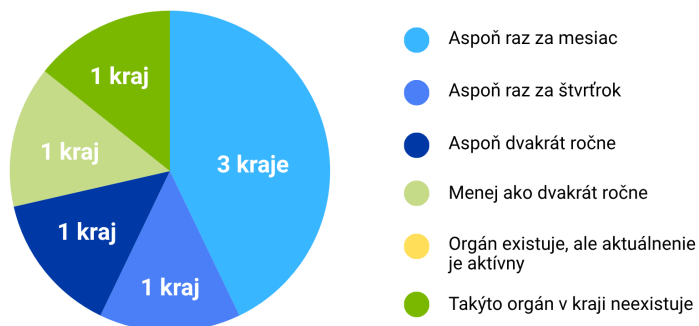
2. Zapájanie mladých do rozhodovania kraja

Akým spôsobom samosprávny kraj zapája mladých ľudí do rozhodovania o témach, ktoré sa ich týkajú?

Až 7 z 8 krajov (s výnimkou Žilinského samosprávneho kraja) reportuje spoluprácu so žiackymi školskými radami alebo študentskými parlamentmi, pričom 6 z 8 krajov (s výnimkou Nitrianskeho a Trnavského samosprávneho kraja) reportuje fungovanie mládežníckeho parlamentu alebo rady mladých. Takisto 6 z 8 krajov (s výnimkou Košického a Trnavského samosprávneho kraja) sa hlási k organizácii verejných diskusií, participatívnych stretnutí alebo pracovných skupín, pričom 5 krajov sa spolieha na využívanie dotazníkových prieskumov.

Napriek týmto na prvý pohľad silno pozitívnym skutočnostiam sa však ukazuje, že iba 3 z 8 krajov konzultuje pravidelne svoje rozhodnutia s mladými (Nitriansky, Trenčiansky a Košický samosprávny kraj), čo naznačuje evidovanie spolupráce avšak plnohodnotné zastúpenie mladých pri samotných rozhodovacích procesoch už nie.

Ako často sa mládežnícky poradný alebo participatívny orgán stretáva?

Tento záver potvrdzuje aj fakt, že kým 6 krajov reportovalo existenciu mládežníckeho poradného orgánu, iba v 3 krajoch (Banskobystrický,

Trenčiansky a Košický) sa tento orgán stretáva aspoň raz za mesiac a v 1 (Bratislavský kraj) aspoň raz za štvrťrok. V Žilinskom a Prešovskom samosprávnom kraji mládežnícky poradný orgán sa síce eviduje, avšak s nízkou aktivitou (menej ako raz za štvrťrok a menej ako dvakrát ročne). Takýto orgán podľa vlastného priznania neevidujú Nitriansky a Trnavský samosprávny kraj.

Zhrnutie a širší kontext

Z konzultácie a dotazníkového prieskumu v kruhu Mládežníckeho poradného panelu pri RmS

Ako konzultácia v podobe fokusovej skupiny, tak aj nereprezentatívny dotazníkový prieskum z tohto roku (2026) o participácii mládeže uskutočnené v kruhu 15 aktívnych mladých zapojených do Mládežníckeho poradného panelu napovedali veľmi podobné závery.

Podľa aktívnych mladých zapojených do týchto štruktúr, z hľadiska frekvencie sa parlamenty stretávajú relatívne pravidelne (mesačne a niektoré aj týždenne), avšak ich kvalita je už iba priemerná až podpriemerná (hodnotenie 10 respondentmi z celkových 15 známkou 1 alebo 2 na stupnici od 1 do 5).

Tieto zistenia poukazujú na nesúlad medzi formálnou existenciou štruktúr a ich reálnou funkčnosťou. Parlamenty sú často prítomné na úrovni formálneho nastavenia, no mladí ich vnímajú ako málo efektívne alebo symbolické. Fokusová skupina naznačuje potrebu posunu od samotného zakladania parlamentov k systematickej metodologickej podpore ich fungovania, pričom reflektované bolo predovšetkým na nízku mieru skutočného zapojenia. Dotazníkový prieskum v kruhu konzultovaných takisto ukazuje, že aktívny mladí ľudia považujú svoju účasť v rozhodovacích procesoch za kľúčovú, no skutočná možnosť zapojenia do rokovaní obce alebo kraja je výrazne obmedzená.

Tento vzorec naznačuje, že bariéra nespočíva (iba) v nezájme mladých, ale v nedostupnosti a neprístupnosti rozhodovacích procesov na úrovni samosprávy. Z konzultácií vyplýva, že v niektorých prípadoch parlamenty existujú prevažne formálne. Sú zapísané, majú štatút alebo členov, no ich činnosť je minimálna, nepravidelná alebo málo viditeľná. Účastníci spomínali aj nízku transparentnosť výberu členov či slabú komunikáciu smerom k širšej mládeži. Takéto štruktúry síce vytvárajú dojem participácie, no neposkytujú mladým reálny priestor na ovplyvňovanie rozhodnutí.

Z reprezentatívneho prieskumu v rámci Európskeho dialógu s mládežou

Namietat' proti predošlým tvrdeniam by sa dalo nereprezentativitou vzorky dotazníka a fokusovej skupiny. Avšak ako prvý protiargument v prospech výpovednej hodnoty získaných poznatkov napriek ich nereprezentativite slúži fakt, že išlo o konzultáciu s aktívnymi mladými, v kruhu ktorých by sa dalo očakávať najviac pozitívne hodnotenie miery zapojenia a kvality mládežníckych participatívnych štruktúr, keďže z nich priamo benefitujú, to sa však nestalo. Ako druhý protiargument slúžia už samotné reprezentatívne dáta, ktorá hovoria ako za seba, tak aj v prospech záverov dvoch vymenovaných menších výskumných aktivít.

[Celoslovenský reprezentatívny prieskum](#) z roku 2025 realizovaný Radou mládeže Slovenska (2026) v spolupráci s agentúrou FOCUS v rámci Európskeho dialógu s mládežou na vzorke 1036 respondentov vo veku 15 až 29 rokov zrkadlí rovnaké skutočnosti, iba vo veľkom. Na základe nazbieraných dát len 28 % mladých je spokojných s fungovaním demokracie na Slovensku, pričom 55% mladých neverí, že dokáže ovplyvniť politické rozhodnutia a 77 % má pocit, že sa o nich politici nezaujímajú. Tieto dáta sú v ostrom kontraste k obrazu školských a mládežníckych parlamentov zapojených do života kraja a odkrývajú výrazné rezervy aj vo fungovaní ostatných existujúcich participatívnych aktivít a celkového systému, ktorý by mali spoločne utvárať.

3. V čom sa krajom darí, aké výzvy zažívajú a ako sa venujú osobytným skupinám mladých

Príklady dobrej praxe v oblasti práce s mládežou na základe vlastných slov krajov

Ako príklady dobrej praxe v krajoch sa najčastejšie vyzdvihovali školské parlamenty a krajské mládežnícke parlamenty. Skloňovali sa predovšetkým v spojitosti s participatívnym rozpočtovaním a zapájaním mladých do krajských rozhodovacích procesov, čo má zabezpečiť lepšie rozhodovanie ako aj rozvoj projektového myslenia a ďalších občianskych zručností mladých ľudí.

K týmto kompetenciám má prispieť podľa krajov aj prepájanie školských parlamentov a vzájomná výmena skúseností, ako aj rozvojové programy a aktivity realizované pomocou štátnej inštitúcie NIVAM a organizácií pracujúcich s mládežou, ako DofE.

V nadväznosti na tieto príklady dobrej praxe vyzdvihli kraje aj dôležitosť sieťovania medzi samosprávami, mládežníckymi parlamentmi, odbornou verejnosťou a organizáciami pracujúcimi s mládežou, a to predovšetkým v oblasti organizovania vzdelávania pre koordinátorov školských parlamentov, ale aj pre ich mládežníckych členov, napríklad v podobe školení, webinárov alebo kurzov. Úzka spolupráca podľa krajov prispieva k lepšej koordinácii aktivít, výmene skúseností a efektívnejšiemu využívaniu dostupných zdrojov.

Ďalej, za osvedčenú prax označili niektoré kraje pravidelné zisťovanie potrieb mladých ľudí pomocou dotazníkového prieskumu ako aj následné využívanie získaných dát pri plánovaní ďalších aktivít a opatrení.

V neposlednom rade do dobrej praxe po jednom kraji boli zaradené aj dobrovoľnícke projekty formou service learningu a realizácia rovesníckych preventívnych aktivít priamo na školách prostredníctvom výtvarných, literárnych, grafických a audiovizuálnych diel.

Konkrétne a merateľné výsledky krajov v oblasti práce s mládežou

Pri otázke na jeden konkrétny a merateľný výsledok v oblasti práce s mládežou za posledné štyri roky samosprávne kraje vo všeobecnosti boli schopné uviesť konkrétne aktivity s presnými číselnými dátami.

Kraje ako jeden konkrétny a merateľný výsledok v oblasti práce s mládežou za posledné štyri roky uvádzali najmä počty študentských parlamentov zapojených do participatívneho rozpočtovania pre študentské projekty na školách (Bratislavský, Košický a Trnavský kraj). Takisto sa spomínalo zriadenie pravidelných stretnutí

zástupcov školských parlamentov v rámci krajských mládežníckych parlamentov s predsedom samosprávneho kraja (Nitriansky a Žilinský kraj), a rovnako aj frekvencia a celkový počet zúčastnených na vzájomných klubových stretnutiach parlamentov rôznych škôl medzi sebou a so zástupiteľmi samosprávneho kraja. Medzi odpoveďami sa objavili aj počty zapojených študentov do vzdelávania v spolupráci s národnou kanceláriou DofE alebo uvádzanie financií vynaložených na študentské projekty za jednotlivé roky.

Prešovský samosprávny kraj uviedol počet zúčastnených mladých ľudí na jednorázovom simulačnom zasadnutí krajského parlamentu. Trenčiansky samosprávny kraj miesto predstavenia jedného konkrétneho merateľného opatrenia predložil výsledky dotazníkového prieskumu, čo vyvoláva otázky ohľadom kvality monitoringu výsledkov práce s mládežou v rámci kraja.

Výzvy, ktorým kraje v oblasti práce s mládežou čelia

Napriek vyzdvihnutiu rozmanitých aktivít, ktoré rozvíjajú kompetencie mladých a majú zabezpečovať ich spoločenskú participáciu, kraje rovnako upozornili aj na nedostatky a limity týchto snáh. Veľkou výzvou je zapájanie širšieho spektra mladých ľudí do aktivít a rozhodovacích procesov, najmä tých, ktorí nie sú aktívni v školských parlamentoch, mládežníckych organizáciách alebo iných formálnych štruktúrach. Výzvou v tomto ohľade je vyhovieť diverzite, teda vytvárať flexibilné a dostupné možnosti zapojenia, ktoré zohľadňujú rozdielne časové možnosti, potreby a záujmy mladých ľudí v jednotlivých častiach kraja.

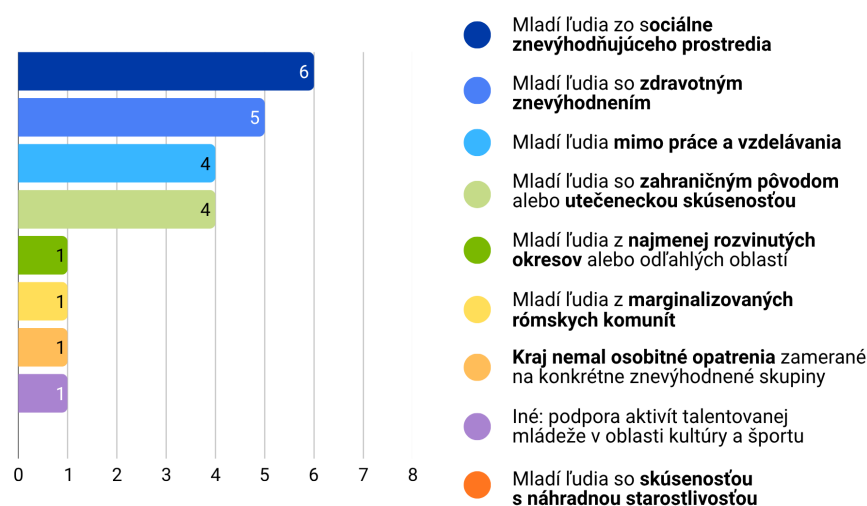
Ďalej, podľa niektorých krajov, bariéram lepšieho a udržateľnejšieho začlenenie do participatívnych procesov čelia aj aktívni mladí. Tí kvôli mimoškolským aktivitám, štúdiu či práci sú časovo vyťažení, rýchle strácajú motiváciu a počiatočné nadšenie. Na jednej strane sa teda hovorí o tom, že je potreba zvýšiť zapojenosť mladých do spoločenského diania, na strane druhej sa však eviduje preťaženosť. Síce tieto tvrdenia platia pre rôzne skupiny mladých v rôznej miere (jedni môžu byť neaktívni a ďalší vyťažení), čo vysvetľuje vzniknutý spor, napriek tomu otázka správneho nastavenia očakávaní na mladých, aby sa zabezpečilo aktívne občianstvo a sebarozvoj bez preťaženia zostáva naďalej otvorená a relevantná.

Rovnako v tejto súvislosti kraje prezrádzajú, že podľa realizovaných prieskumov čast' mladých ľudí pociťuje nedostatok príležitostí ovplyvňovať dianie vo svojom okolí a má skúsenosť s nedostatočným načúvaním zo strany dospelých. Znamená to teda, že mladí k existujúcim iniciatívam, ako napríklad školské a krajské mládežnícke

parlamenty, dostatočný prístup buď nemajú, alebo ich nepokladajú za efektívne pre skutočné ovplyvnenie diania.

Ako ďalšie výzvy sa ešte spomenuli prevencia sociálno-patologických javov u mládeže, s dôrazom na predchádzanie šikane a kyberšikane, a to formou aktívnej pomoci školám, ale takisto aj problematika odlivu mozgov.

Okrem toho kraje spomenuli aj dva systémové nedostatky. Prvým z nich má byť roztrieštenosť aktivít viacerých organizácií zameraných na podobné oblasti práce s mládežou, čo znižuje ich celkovú efektivitu. Druhým zase je potreba vytvorenia každoročnej samostatnej dotačnej schémy pre prácu s mládežou, priamo naviazanej na ciele a opatrenia Stratégie pre mládež. Takéto opatrenie podľa niektorých krajov by umožnilo systematickejšie a dlhodobejšie podporovať organizácie pracujúce s mládežou a projekty reagujúce na potreby mladých ľudí v kraji.

Na ktoré skupiny mladých ľudí boli za posledné dva roky zamerané osobitné opatrenia alebo programy kraja?

Na základe vlastných deklarácií, za posledné dva roky najviac krajov (5 z 8) zameriavalo osobitné opatrenia alebo programy na mladých so zdravotným

znevýhodnením a na mladých zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia. O niečo menej krajov (4 z 8) deklarovalo cielené zameriavanie sa na mladých so zahraničným pôvodom alebo utečeneckou skúsenosťou a na mladých mimo práce a vzdelávania. Vo všeobecnosti, témam mladých z najmenej rozvinutých okresov alebo odľahlých oblastí a mladých z marginalizovaných rómskych komunít sa deklarované venovali po jednom kraji, kým téme mladých so skúsenosťou s náhradnou starostlivosťou ani jeden. Podpore aktivít talentovanej mládeže v oblasti kultúry a športu, čo už nespadá do znevýhodnených skupín, sa podľa vlastného priznania venoval jeden kraj. Na základe vlastných deklarácií, Bratislavský samosprávny kraj bol jediný bez osobitných opatrení zameraných na akékoľvek konkrétne znevýhodnené či talentované skupiny. Tieto

zistenia sú obzvlášť zaujímavé v kontexte reportovaných skúseností dobrej praxe a merateľných výsledkov, ako aj výziev, ktorým kraje na základe vlastných deklarácií v oblasti práce s mládežou čelia.

Zhrnutie a širší kontext

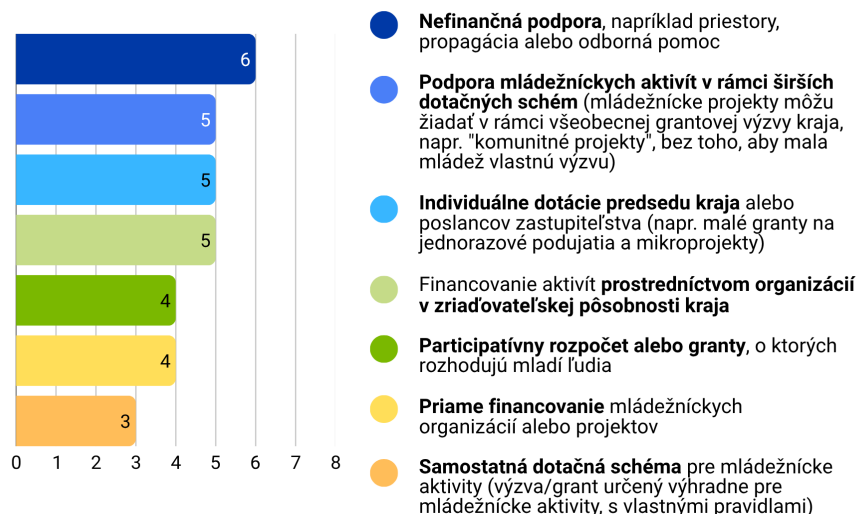
Hlavné zameranie krajov pri práci s mladými sa na základe ich odpovedí dominantne koncentruje okolo školského prostredia, a to predovšetkým okolo gymnázií a stredných škôl, ktoré sa aktívne zapájajú do iniciatív, ako sú školské a mládežnícke parlamenty, pričom pri tvorbe opatrení vnímame náznaky hrozby zanedbania mládeže na trhu práce, mládeže z najmenej rozvinutých okresov alebo odľahlých oblastí, z marginalizovaných rómskych komúní, so skúsenosťou s náhradnou starostlivosťou, a izolovanej mládeže mimo vzdelávacieho systému a pracovného trhu (v zraniteľnej situácii NEET). Absencia podpory a rozvoja pre vybrané skupiny mladých má tendenciu existujúce nerovnosti udržiavať a cyklicky prehĺbovať, keďže nerovnosti v príležitostiach vedú k nerovnostiam v kompetenciách, ktoré sa pretavujú do socio-ekonomických a politických nerovností, kvôli čomu sa následným opätovným znížením príležitostí kruh znevýhodnenia uzatvára.

Z reprezentatívneho prieskumu v rámci Európskeho dialógu s mládežou

Kontext občianskeho zapájania mladých na úrovni krajov a spojených existujúcich nerovností znovu dopĺňajú dáta z [celoslovenského reprezentatívneho prieskumu](#) (Rada mládeže Slovenska, 2026) v rámci Európskeho dialógu s mládežou za rok 2025. Je síce pravda, že mladí respondenti z veľmi dobre a dobre zabezpečených domácností v rámci regionálnych a bezpečnostných inštitúcií najviac dôverovali miestnej samospráve (okolo 70%), pričom vedeniu VÚC vyjadrili podporu okolo 60%, avšak tieto dve formy podpory v kruhu mladých zo zle zabezpečených až vyslovene chudobných domácností dosiahli iba 45% a 30% (teda o tretinu až o polovicu menej), čo odkrýva priepasť jednostranného zapojenia mládeže.

Celkovo, odpovede krajov síce naznačujú uvedomenie si rozmanitosti životných situácií mladých ľudí, ktoré vedú k nerovným príležitostiam pre sebarozvoj a zapojenie sa do občianskeho života, a miestami aj otvorene priznávajú svoje ťažkosti týmto výzvam efektívne čeliť, pričom sami reportujú absenciu systematicky cielených krajských opatrení, ktoré by sa tieto problémy usilovali riešiť. O hlbších dôvodoch (či už nedostatok financií, ľudských zdrojov, vyššej štátnej koncepcnej pomoci, a pod.) z nazbieraných dát sa už priamo nedozvedáme.

4. Financovanie, transparentnosť a systematickosť práce s mládežou

Akým spôsobom kraj financuje aktivity v oblasti práce s mládežou?

Na úrovni krajov najrozšírenejším spôsobom financovania aktivity v oblasti práce s mládežou je nefinančná podpora, ako poskytnutie priestorov, propagácia alebo odborná pomoc (v 6 z 8 krajov). Druhými

najrozšírenejšími formami sú individuálne dotácie predsedu kraja alebo poslancov zastupiteľstva (napr. malé granty na jednorazové podujatia a mikroprojekty), financovanie prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja a financovanie v podobe podpory v rámci širších dotačných schém určených nie len pre mládež. Deklarovalo ich 5 z celkových 8 krajov. Polovica krajov deklarovala prax priameho financovania mládežníckych organizácií alebo projektov, a rovnako aj prax participatívneho rozpočtovania alebo grantov, o ktorých rozhodujú mladí ľudia, pričom iba v 3 z 8 krajov sa využívajú samostatné dotačné schémy (t.j. výzva alebo grant) s vlastnými pravidlami určené výhradne pre mládežnícke aktivity. Tieto výsledky naznačujú rezervy v spôsobe financovania a napovedajú, že práce s mládežou nie je vnímaná medzi proradými prioritami krajov. Priestor na zlepšenie v súčasnom nastavení financovania sa na základe nazbieraných odpovedí potenciálne ukazuje predovšetkým z hľadiska zabezpečovania systematickosti, transparentnosti, samostatnosti a možnosti sebaurčenia subjektov pracujúcich v oblasti práce s mládežou.

Je zároveň dôležité dodať, že rozšírenosť poskytovanej formy podpory naprieč krajmi o výške danej podpory nič nevypovedá. Deklarácia prítomnosti určitého druhu podpory teda nezaručuje aj skutočnú účinnosť podpory, čo je limitáciou nazbieraných dát.

Aká suma bola z rozpočtu samosprávneho kraja vyčlenená na prácu s mládežou v poslednom uzatvorenom rozpočtovom roku (2025)?

Pri tejto otázke pôvodne plánovaná interpretácia možná nebola, keďže jednotlivé kraje do odpovede pravdepodobne zahrnuli rozdielne výdavky. Niektoré iba samostatnú dotačnú schému, iné aj šport, kultúru, mzdy či organizácie vo svojej pôsobnosti. Nazbierané údaje preto predstavujú iba približné odhady, nie porovnateľné údaje o financovaní práce s mládežou za rok 2025. Na základe získaných čísel by bolo chybné usudzovať na mieru poskytovanej podpory. Z týchto dôvodov údaje nezverejňujeme, aby sa predišlo dezinterpretáciám.

Výsledky však ukazujú, či kraje vedia identifikovať samostatný rozpočet pre prácu s mládežou a určiť jeho výšku. Jeden kraj uviedol, že samostatný rozpočet nemá, a dva nedokázali určiť jeho výšku. Odpovede pri minimalistickej interpretácii tak celkovo naznačujú ťažkosti krajov identifikovať rozsah až úplnú absenciu samostatného rozpočtu vyčleneného na prácu s mládežou.

Táto problematika sa objavila aj medzi výzvami, ktorým kraje v súčasnosti čelia v podobe zdôraznenia potreby vytvorenia každoročnej samostatnej dotačnej schémy pre prácu s mládežou, priamo naviazanej na ciele a opatrenia Stratégie pre mládež. Takéto opatrenie podľa niektorých krajov by umožnilo systematickejšie a dlhodobejšie podporovať organizácie pracujúce s mládežou a projekty reagujúce na potreby mladých ľudí v kraji.

Ako často kraj získava a vyhodnocuje údaje o situácii a potrebách mladých ľudí?

4 z 8 krajov (Banskobystrický, Nitriansky, Trenčiansky a Košický kraj) vyhodnocuje údaje o situácii a potrebách mladých pravidelne minimálne raz ročne. Ďalšie 3 kraje (Bratislavský, Trnavský a

Žilinský kraj) tak majú robiť iba nepravidelne, podľa aktuálnych projektov a potrieb. Prešovský samosprávny kraj deklaroval ako jediný, že údaje získava, ale systematicky nevyhodnocuje. Odpovede tak vypovedajú o aspoň určitom nastavení zberu dát o

situácii a potrebách mladých ľudí v takmer každom kraji, čo môže by mohlo byť prvým krokom k robeniu politiky založenej na dôkazoch. Zároveň však treba zdôrazniť, že od ideálneho stavu je takéto nastavenie ďaleko, nehovoriac o tom, že zber takýchto dát neznamena automaticky aj ich systematické využívanie pri praktickej každodennej politike

Boli výsledky posledného zisťovania potrieb mladých ľudí zverejnené?

Čo naopak o tejto problematike odpovede odhaľujú, je skutočnosť, že iba 3 z 8 krajov (Trenčiansky, Trnavský a Žilinský kraj) zverejnili výsledky z posledného zisťovania. Tieto údaje naznačujú nedostatočnú transparentnosť rozhodovacích procesov pre verejnosť a vytvárajú priestor pre pochybnosti o tom, či sa rozhodnutia naozaj opierajú o zbierané dáta a fakty.

Zhrnutie

Zistenia z oblastí financovania a transparentnej práce s dátami spoločne naznačujú, že problémom nie je iba výška dostupných zdrojov alebo existencia jednotlivých foriem podpory, ale najmä nedostatočne preukázateľné prepojenie medzi zisťovaním potrieb mladých ľudí, strategickým plánovaním, rozpočtovaním a verejným vykazovaním výsledkov. Rozptýlenie podpory medzi rôzne finančné a nefinančné nástroje, obmedzené využívanie samostatných dotačných schém, ťažkosti niektorých krajov s identifikovaním vyčleneného rozpočtu a nízka miera zverejňovania výsledkov zisťovaní sťažujú posúdenie toho, či sú zdroje systematicky naviazané na identifikované potreby a strategické ciele.

Tieto výsledky nepreukazujú priame príčinné súvislosti ani neumožňujú priame usúdenie na neúčinnosť opatrení. Poukazujú však na to, že predpoklady politiky založenej na dôkazoch nie sú vo všetkých krajoch rovnako rozvinuté a cyklus od zberu a spracovania dát cez tvorbu opatrení a pridelenie identifikovateľných zdrojov až po vyhodnotenie a zverejnenie výsledkov nie je možné na základe dostupných odpovedí spoľahlivo sledovať. Samostatný rozpočet alebo dotačná schéma preto nie sú cieľom samy osebe, môžu však podporiť transparentnosť, predvídateľnosť a kontrolovateľnosť financovania, ak sú jasne naviazané na strategické ciele, zistené potreby mladých ľudí a priebežné vyhodnocovanie výsledkov.

5. Záver

Výsledky ukazujú, že samosprávne kraje majú vytvorené viaceré základné predpoklady politiky mládeže, ich praktické využívanie však zostáva nerovnomerné. Nie všetky kraje (iba polovica) majú osobu zodpovednú za agendu mládeže, a rozsah naplňania funkcie sa tiež líši. Takisto nie všetky, aj keď väčšina krajov, disponuje platnou koncepciou, aj napriek tomu, že ide o zákonom ukladané minimum (Zákon č. 282/2008 Z. z.). Samotná existencia koordinátora, strategického dokumentu či mládežníckeho parlamentu však ešte nevypovedá o ich kapacite, reálnom vplyve ani prepojení s financovaním a rozhodovaním. Výraznejší rozdiel sa preto ukazuje medzi formálnym nastavením systému a jeho fungovaním v praxi.

Aktivity krajov sa sústreďujú najmä na školské prostredie, školské parlamenty a aktívnych mladých ľudí. Slabšie zostáva zachytená mládež mimo formálneho vzdelávania a organizovaných štruktúr, ako aj niektoré znevýhodnené skupiny. Napriek deklarovanému množstvu participatívnych mechanizmov iba tri kraje pravidelne konzultujú svoje rozhodnutia s mladými ľuďmi. Zistenia od samotných mladých zároveň naznačujú, že existujúce štruktúry nie vždy vytvárajú skutočnú možnosť ovplyvňovať rozhodnutia.

Za príklady dobrej praxe kraje označovali najmä školské a mládežnícke parlamenty, participatívne rozpočtovanie, sieťovanie, vzdelávanie a zisťovanie potrieb mladých ľudí. Samotné kraje zároveň poukazovali na pretrvávajúce výzvy, najmä zapájanie mladých mimo formálnych štruktúr, zohľadňovanie rozmanitých životných situácií, udržanie motivácie bez preťažovania aktívnych mladých, nedostatočné načúvanie ich potrebám, roztrieštenosť aktivít a potrebu systematickejšieho financovania. Väčšina uvádzaných merateľných výsledkov zachytávala skôr rozsah realizovaných aktivít, napríklad počty zapojených škôl, účastníkov, stretnutí alebo pridelených financií, než ich dlhodobější vplyv na život mladých ľudí.

Rezervy sa prejavujú v prepojení strategického plánovania, financovania a práce s dátami. Kraje využívajú rôzne finančné a nefinančné nástroje, no dostupné odpovede neumožňujú spoľahlivo určiť celkový objem ani porovnať účinnosť podpory. Iba časť krajov pravidelne vyhodnocuje potreby mladých a len tri zverejnili výsledky posledného zisťovania. Cyklus politiky založenej na dôkazoch, od identifikovania potrieb cez plánovanie a financovanie opatrení až po vyhodnotenie a zverejnenie výsledkov, preto vo väčšine krajov nemožno spoľahlivo sledovať.

6. Dobrá prax z medzinárodného prostredia

Pre demonštráciu priestoru na ďalšie zlepšovanie sme sa rozhodli uviesť príklady dobrej praxe zo zahraničia, ktoré ukazujú rôzne overené formy participácie mladých ľudí a spôsob ich prepájania do širšieho funkčného systému.

Štúdia [*Structured and Meaningful Youth Participation in Policy and Decision-Making Processes – Mapping Local, National, EU, and International Good Practices*](#) (Zeneli et al., 2023) sa prostredníctvom prípadových štúdií miestnej rady mládeže v litovskej Klaipėde, Rakúskej národnej rady mládeže, systému spoluriadenia Rady Európy a iniciatívy OECD Youthwise snažila identifikovať charakteristiky participatívnych mechanizmov, ktoré dokážu zmysluplne integrovať hlasy mladých ľudí rozhodovacích procesov a tvorby politík.

Štúdia rozlišuje medzi zapojením mladých do aktivít a ich participáciou na rozhodovaní. Účasť mladých ľudí na stretnutí, podujatí alebo diskusii sama osebe ešte neznamená, že získali aktívnu rolu alebo možnosť ovplyvniť konkrétnu politiku či rozhodnutie. Formálne vytvorená rada alebo parlament preto predstavuje participačnú štruktúru ako prý predpoklad, nie dosiahnutý cieľ a automaticky zmysluplnú participáciu.

Zámerom štúdie bolo identifikovať aj tie princípy, ktoré formálne predpoklady posúvajú smerom k zmysluplnej participácii. Na základe výsledkov pre zabezpečovanie čo najviac plnohodnotnej participácie v praxi je potrebné dbať na dodržanie princípov spoluprotvorby a spoluvlastníctva, reprezentatívnosti a legitimacy, inkluzívnosti a nediskriminácie, rozvoja kapacít, finančných a ľudských zdrojov, presadzovania záujmov a vplyvu, transparentnosti, ako aj odolnosti, monitorovania a zlepšovania. Tieto princípy pritom nemajú zostať iba zvučnými sloganmi. Úlohou zastupiteľov je hľadať spôsoby, ako ich uplatňovať v každodennej práci a pri rozhodovaní o otázkach, ktoré sa týkajú mladých ľudí.

Praktický príklad systémového prístupu, v ktorom sa tieto princípy zjednocujú predstavuje [*participačný rámec Ruuti pre mladých ľudí v Helsinkách*](#) (Helsingin kaupunki, nuorisopalvelut, 2020). V participačnom systéme mesta Helsinky mládežnícka rada nie je jediným nástrojom, ale jednou z viacerých vzájomne prepojených možností zapojenia. Mladí obyvatelia Helsínk vo veku 13 až 17 rokov môžu samostatne alebo spoločne predkladať mestu vlastné iniciatívy týkajúce sa miestnych aj celomestských problémov, verejných služieb a ďalších oblastí ich života. Mesto tým získava informácie o potrebách a cieľoch mladých ľudí a každý predkladateľ dostáva osobnú odpoveď od primátora alebo viceprimátora. Mládežnícke skupiny môžu

zároveň získať finančné granty, odborné usmernenie, vybavenie a priestory na realizáciu vlastných aktivít a iniciatív.

Súčasťou systému je aj mládežnícka redakčná rada *Voice of the Young*, prostredníctvom ktorej mladí prinášajú do verejnej diskusie témy a názory, ktoré považujú za dôležité. Ich články zverejňujú významné fínske médiá a pri práci ich podporujú profesionálni novinári so skúsenosťami s prácou s mládežou.

Rada mládeže mesta sa volí, nevzniká ad hoc, pričom sa zapája do plánovania, rozhodovania, realizácie a monitorovania činnosti mesta. Pravidelne sa stretáva s primátorom a viceprimátormi, jej tematické skupiny zodpovedajú organizačnej štruktúre mesta a jej zástupcovia sa môžu zúčastňovať na rokovaní odborných komisií. Žiacke a študentské rady na základných a stredných školách sú takisto aktívnou súčasťou celomestského systému participácie.

Ďalšiu cestu zapojenia predstavuje mládežnícky participatívny rozpočet RuutiBudjetti. Mladým umožňuje predstavovať vlastné nápady a návrhy, spolupracovať na rozpracovaní mestských projektov a hlasovať a rokovať o rozdelení mestských zdrojov. Participáciu tak prepája s občianskym vzdelávaním, spoluprácou a konaním vo verejnom záujme, pričom mesto zároveň získava aktuálne informácie o potrebách mladých a môže podľa nich lepšie pridelovať zdroje.

Medzinárodná dobrá prax tak ukazuje, že školské a mládežnícke parlamenty môžu byť legitímnymi nástrojmi zapojenia, nemali by sa však stotožňovať s participáciou ako takou. Miesto toho by sa mali integrovať do takého systému, ktorý adresuje ich nedostatky. Popri reprezentatívnych orgánoch je potrebné vytvárať aj možnosti priameho zapojenia ako je predkladanie iniciatív s povinnou spätnou väzbou, podpora samostatných aktivít, spolurozhodovanie o verejných zdrojoch, vstupovanie do verejnej diskusie a prístup k vedeniu a odborným komisiám mesta. Zmyslupnosť systému teda závisí od toho, či mladým ľuďom ponúka viacero dostupných ciest zapojenia a či je účasť spojená so skutočným prístupom k rozhodovacím procesom, spätnou väzbou, zdrojmi a možnosťou ovplyvniť konkrétne rozhodnutia.

Vypracoval: Ladislav Németh, analytik Rady mládeže Slovenska

Kontakt: nemeth@mladez.sk

Zdroje

Helsingin kaupunki, nuorisopalvelut. (2020). *Ruuti participation framework for young people of Helsinki*. Europe Goes Local. Retrieved September 25, 2026, from <https://europegoeslocal.eu/good-practice-short/ruuti-participation-framework-for-young-people-of-helsinki>

Rada mládeže Slovenska. (2026, 20. marca). *Ako rozmýšľajú mladí? Reprezentatívne dáta 2025* [Prezentácia]. <https://mladez.sk/wp-content/uploads/2026/03/Analyza-reprezentativneho-prieskumu-XI.-cyklu-EDM.pdf>

Zeneli, B., Loureiro, C., Muço, F., & Ferreira, M. (2024). *Structured and meaningful youth participation in policy and decision-making processes: Mapping local, national, EU, and international good practices*. European Economic and Social Committee. <https://doi.org/10.2864/0916102>